

А.В. Кавун

ПВНЗ «Європейський Університет», Київ, Україна

ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ПОСЛУГИ З ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ПОСТАЧАННЯ ПИТНОЇ ВОДИ

Досліджується питання забезпечення фінансової стійкості та пошуку шляхів зменшення податкового навантаження на послугу забезпечення населення якісною питною водою. Виконано аналіз можливих організаційно-правових форм утримання та обслуговування систем водопостачання; як переважачу обрано комунальне підприємство. Проаналізовано структуру тарифу на послугу водопостачання та виділено вплив податку на додану вартість на кінцевий результат.

Ключові слова: податок на додану вартість, питне водопостачання, комунальне підприємство, тариф, собівартість, знижена ставка.

Постановка проблеми

Необхідність дослідження впливу податку на додану вартість на фінансову стійкість підприємств питного водопостачання впливає із соціальної значущості та пріоритетності послуги водопостачання.

Розглядаючи особливості оподаткування послуги водопостачання, необхідно врахувати, як застосування тієї чи іншої ставки оподаткування впливає на досягнення глобальних завдань сталого розвитку, а точніше – на збільшення частки населення, яке має доступ до економічно доступної питної води гарантованої якості.

В Україні надання населенню послуги централізованого водопостачання є об'єктом оподаткування податку на додану вартість за звичайною ставкою – 20 %. Водночас сфера централізованого питного водопостачання страждає від хронічного дефіциту фінансування на розвиток, модернізацію та удосконалення. В країнах Європейського Союзу існує практика застосування зниженої ставки оподаткування податком на додану вартість послуги водопостачання. Вивчення та застосування таких практик дасть змогу зменшити податкове навантаження та виокремити внутрішні резерви для покращення фінансування сфери питного водопостачання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Базою для дослідження питання оподаткування податком на додану вартість послуги з постачання населенню питної води було чинне законодавство України та Європейського Союзу, яке визначає економічні та організаційні засади функціонування системи питного водопостачання та регулює відносини, що виникають у сфері сплати податків.

Інформацію щодо діяльності надавачів послуги централізованого водопостачання було отримано з

офіційних звітів.

Питанням розвитку питного водопостачання, формування державної політики та досягнення всеохоплюючого доступу до питної води приділяють у своїх працях такі вчені та дослідники, як: С. Сороковська [1], А. Цветкова, С. Вихрист, Т. Рахімова [2], В. Сороковський [3]. Серед організацій варто виділити напрацювання ГО «ДЕСПРО» [4].

Дослідженням проблем функціонування податку на додану вартість займаються чимало вчених, серед них можна виділити роботи І. Волохової, О. Дубовик [5], А. Крисоватого, І. Гуцул [6], В. Перевознюк [7].

Проте варто відмітити, що саме питання оподаткування податком на додану вартість послуги водопостачання не є достатньо розкритим та потребує додаткового опрацювання.

Мета статті

Метою статті є поглиблений аналіз послуги з постачання населенню питної води в контексті відображення соціального значення водопостачання та пошук шляхів забезпечення доступності та фінансової стійкості послуги шляхом зменшення податкового навантаження за рахунок застосування зниженої ставки податку на додану вартість.

Виклад основного матеріалу

Право людини на воду – право кожного мати доступ до достатньої кількості безпечної, прийнятної, фізично доступної води для особистого та домашнього використання [8]. Україна приєдналась до глобальних процесів та з 2015 року взяла на себе зобов'язання до 2030 року забезпечити загальний і рівноправний доступ до безпечної і недорогої питної води для всіх (глобальна ЦСР 6.1) [9]. Одним із способів досягнення цілі є розвиток та покращення надання послуги централізованого питного водо-

постачання, що, зі свого боку, виділяє цю послугу серед інших та вказує на її значення у підтриманні здоров'я та добробуту населення.

Надавачами послуги централізованого водопостачання в громадах можуть бути організаційно-правові форми більшості видів господарських товариств, але переважно у ролі надавача послуги виступають комунальні підприємства. Комунальне підприємство – здебільшого звичайне підприємницьке товариство, яке створене для діяльності, що спрямована на отримання прибутку [10, ст. 62, 63, 78], тобто норма прибутку закрдатиметься у тариф на його послуги. Відмінність комунального підприємства від інших комерційних (підприємницьких) товариств полягає лише в тому, що його засновують не особи приватного права, а орган місцевого самоврядування, відповідно, і капітал цього підприємства формується не за рахунок внесків приватних осіб, а з майна, що перебуває у власності територіальної громади.

Практика показує, що бізнес не проявляє зацікавленості в отриманні в оренду чи концесію об'єктів у сфері водопостачання, і причинами цього є надмірна заполітизованість процесу тарифоутворення, поганий стан об'єктів водної інфраструктури, складність отримання в оренду / концесію майна комунальної власності, низька щільність забудови. Це твердження підтверджує інформація з реєстру суб'єктів господарювання, які провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, діяльність яких регулюється НКРЕКП [11], з якого випливає, що станом на 31 січня 2024 року серед 33 ліцензіатів, які надають послуги водопостачання і водовідведення, лише 3 суб'єкти господарювання мають організаційно-правову форму, відмінну від комунального підприємства. Якщо ж говорити про громади малих міст, сіл та селищ, то форма комунального підприємства залишається чи не єдиним варіантом для надання послуги централізованого водопостачання.

Органи місцевого самоврядування створюють комунальні підприємства для реалізації своїх повноважень у сфері питного водопостачання. І хоча такі надавачі послуг централізованого водопостачання здійснюють за всіма ознаками комерційну діяльність та перебувають на загальній системі оподаткування, їх основним завданням є не отримання прибутку, а забезпечення стійкого функціонування системи водопостачання та максимальне задоволення потреб споживачів при розумному рівні витрат.

Підтвердженням умовної «комерційності» надавачів послуг централізованого водопостачання є інформація щодо тарифів (серед ліцензіатів НКРЕКП) на послуги з централізованого водопостачання та середньої собівартості цих послуг. Станом на 01 січня 2023 року середній тариф на послугу з централізованого водопостачання становив 15,13 грн/м³ (без ПДВ), при цьому середня собівартість послуги з централізо-

ваного водопостачання становила 18,04 грн/м³ (без ПДВ) [12, с. 62]. Ситуація у менших надавачів послуги централізованого водопостачання нічим не краща, крім того, зазвичай собівартість надання послуги у малих громадах значно вища.

Повернувшись до глобальної цілі 6.1, бачимо ще один важливий показник – доступ до недорогої води. Хоча оригінальний текст містить термін «affordable», що, на відміну від терміна «недорога», скоріше має значення «вода, доступна за ціною» [13]. Програма розвитку ООН передбачає, що витрати на воду не повинні перевищувати трьох відсотків доходів домогосподарств [14].

Все вищезазначене свідчить про особливий статус послуги водопостачання, а те, що переважна більшість надавачів послуги мають комунальне підприємство як організаційно-правову форму, лише підтверджує соціальне значення послуги та вказує на високий рівень залученості місцевого самоврядування.

Забезпечення населення питним водопостачанням має чіткі ознаки соціально важливої послуги, яка є життєво необхідною для функціонування країни та добробуту населення. Саме тому варто порушити питання доцільності оподаткування послуги податком на додану вартість за звичайною ставкою – 20 %.

Податок на додану вартість – це непрямий податок, який є однією з форм універсальних акцизів, що входить до ціни товарів (робіт, послуг) та перерахування якого до бюджету здійснює продавець. Сплачується неодноразово, на кожному етапі проходження товарів. Розміри ставок податку визначає Податковий кодекс України. На сьогодні цей податок становить вагомую частку в доходах бюджету, тому його вважають одним зі стабільних та надійних джерел поповнення доходної частини бюджету. Головними перевагами стають його фіскальні інтереси, тобто регулярність надходження до бюджету, простота обрахування, неможливість зникнення об'єкта оподаткування [5, с. 136].

Відповідно до інформації від Мінфіну, обсяг надходження до зведеного бюджету за 2021 рік в номінальному виразі складає 1 453,8 млрд грн, зокрема від ПДВ – 536,5 млрд грн, що складає 36,9 % від загальних надходжень [15, с. 4]. Цікавим фактом є те, що Мінфін зазначає, що у порівнянні з 2020 роком відбулося зростання надходжень, зокрема, й за рахунок того, що відбулося збільшення тарифу на водопостачання – на 13,2 % [15, с. 12].

Об'єктом оподаткування податком на додану вартість є операції з продажу товарів (робіт, послуг), ввезення товарів на територію України та вивезення товарів (надання послуг) за межі території України. Якщо говорити про продаж товарів (робіт, послуг) на території України, то фактично сума податку до сплати залежить від доданої вартості, і зобов'язання зі сплати податку на додану вартість не залежать від

кінцевого фінансового результату діяльності. Тому цей податок у соціальному розумінні вважається несправедливим [5, с. 136].

Для стимулювання окремих галузей та видів діяльності, покращення рівня доступності окремих товарів (робіт, послуг) у податковому законодавстві зазвичай передбачається можливість застосування знижених ставок та/чи звільнення від оподаткування податком на додану вартість певних категорій діяльності. Застосовуючи різні ставки оподаткування, забезпечується регулюючий вплив податку на додану вартість на ті чи інші галузі економіки. Нині в Україні існують такі ставки: 20 %, 0 %, 7 %, 14 % – залежно від категорії товарів та послуг.

Питне централізоване водопостачання є послугою, яка створює досить багато доданої вартості, й, відповідно, виникає до сплати значна сума податку на додану вартість. Якщо розглянути для прикладу структуру собівартості тарифу КП «Івано-Франківськводокотехпром» (ліцензіат НКРЕКП), то видно, що одні лише витрати на оплату праці з соціальними відрахуваннями складають 46 %, якщо ще врахувати 5 % – податків, то матимемо 51 % доданої вартості у структурі собівартості тарифу (рис. 1) [16]. І цей відсоток може лише зростати, оскільки навряд чи всі операції з придбання товарів (робіт, послуг) будуть з контрагентами – платниками податку на додану вартість. Отже, навіть без врахування норми прибутковості та інвестиційної складової сума податкового зобов'язання з податку на додану вартість приблизно удвічі перевищуватиме суму податкового кредиту, на яку буде зменшено суму податкового зобов'язання. Відповідно до інформації зі звіту про рух грошових коштів комунального підприємства за 2022 рік, надходження від реалізації продукції склали 293 801 тис. грн, а витрати на оплату зобов'язань з податку на додану вартість – 29 702 тис. грн [17].

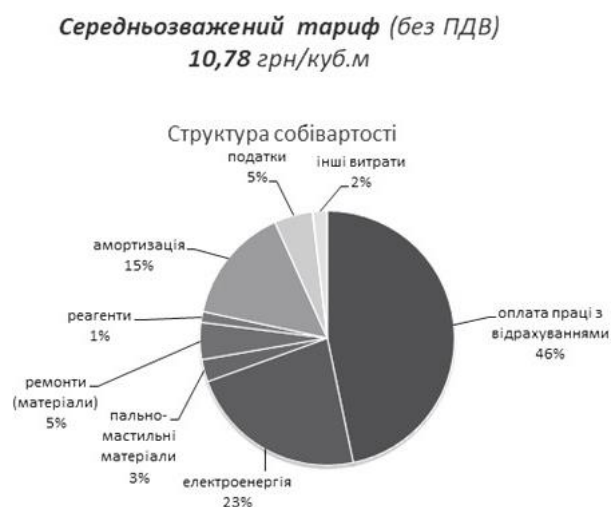

Рис. 1. Структура собівартості тарифу на послугу водопостачання КП «Івано-Франківськводокотехпром»

Цей приклад показує, що за такої структури собівартості близько 10 % від вартості послуги централізованого водопостачання сплачується до державного бюджету у вигляді сплати зобов'язання з податку на додану вартість.

У випадку, коли постачальник не має власних джерел водопостачання, а користується покупною водою, середній відсоток доданої вартості у тарифі значно менший. На рис. 2 відображено структуру собівартості тарифу КП «Павлоградське ВУВКГ» [18].

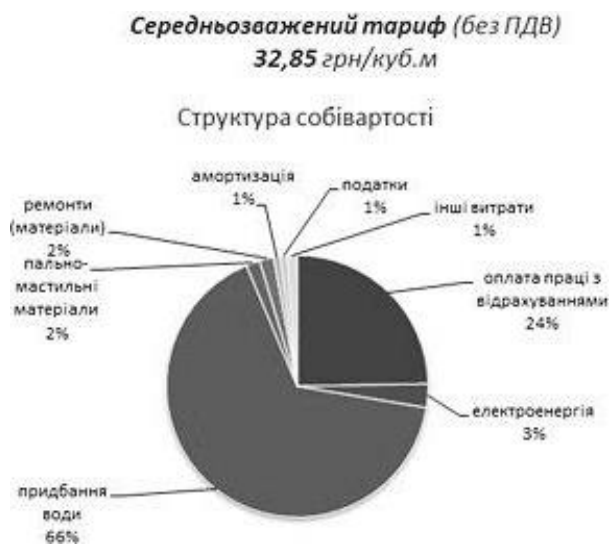

Рис. 2. Структура собівартості тарифу на послугу водопостачання КП «Павлоградське ВУВКГ»

Але через більший тариф в абсолютних цифрах сума сплати надавачем послуги податку на додану вартість до бюджету залишається досить значною.

Податок на додану вартість має високу фіскальну ефективність, і в Україні послуга водопостачання, незважаючи на її важливість та умовно некомерційний характер, не має жодних привілеїв та оподатковується за звичайною ставкою. Виникає така дивна ситуація, коли соціально важлива галузь, фактично будучи сильно субсидованою з місцевих бюджетів, сплачує значні суми податку на додану вартість до державного бюджету. Виглядає як перетікання коштів з місцевого рівня до центрального. Крім того, варто врахувати, що постановою КМУ № 502 від 29 квітня 2022 року рекомендовано не підвищувати тарифи на послугу водопостачання для населення, а зі слів президента асоціації «Укрводоканалекологія» Дмитра Новицького, рівень сплати за послугу зараз не перевищує 85 % [19].

Варто розглянути, яка ж ситуація зі ставками оподаткування податком на додану вартість у країнах Європейського Союзу. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом була підписана 21 березня 2014 року. У звіті за результатами проведення первинної оцінки стану імплементації актів

права Європейського Союзу зазначається, що Директива Ради 2006/112/ЄС від 28 листопада 2006 року про спільну систему податку на додану вартість майже повністю імплементована в Розділі V «Податок на додану вартість» Податкового кодексу України [20, с. 104].

Директива встановлює такі вимоги до ставок податку на додану вартість:

- стандартна ставка не може бути нижчою 15 % (ст. 97);
- держави-члени ЄС можуть застосовувати максимум дві знижені ставки;
- знижені ставки не повинні бути нижчими за 5 % і застосовуються для окремо визначених згідно з додатком III пунктів, але не більше ніж до 24 пунктів;
- можливо додатково до знижених ставок застосовувати ставку, що є нижчою мінімального рівня 5 %, та звільнення від оподаткування, але лише до пунктів 1–6 та 10с додатка III та до будь-яких інших пунктів додатка III, що підпадають під варіанти, передбачені у статті 105а(1) Директиви [21].

Зокрема, пункт 2 додатка III Директиви дає можливість застосування зниженої ставки податку на додану вартість до послуги водопостачання. Більше того, можливо застосовувати ставки як від 5 %, так і менше – від 0 до 5 %.

У табл. 1 виконано порівняння стандартних ставок податку на додану вартість зі ставками, які застосовують для послуги водопостачання. До переліку включено всі країни Європейського Союзу, як теперішні, так і ті, які вийшли з Європейського Союзу, – Велика Британія. Швейцарія теж включена до переліку, хоча ця країна і не входить до Європейського Союзу, але уряд Швейцарії приділяє значну увагу забезпеченню доступу до питної води, сталому управлінню водними ресурсами та зменшенню ризиків погіршення навколишнього середовища та конфліктів (в інших країнах) [22].

Таблиця 1

Порівняння ставок ПДВ [23]

Країна	Ставка ПДВ, %	
	Стандартна	Водопостачання
1	2	3
Австрія	20	10
Бельгія	21	6
Болгарія	20	20
Хорватія	25	13
Кіпр	19	5
Чехія	21	12
Данія	25	25
Естонія	22	22
Фінляндія	24	24
Франція	20	5,5
Німеччина	19	7

Продовження табл. 1

1	2	3
Греція	24	13
Угорщина	27	27
Ірландія	23	23
Іспанія	21	10
Італія	22	10
Латвія	21	21
Литва	21	9
Люксембург	23	3
Мальта	18	–
Нідерланди	21	9
Польща	23	8
Португалія	23	13
Румунія	19	9
Словаччина	20	20
Словенія	22	9,5
Швеція	25	25
Велика Британія	20	0
Швейцарія	7,7	2,5

Інформація з табл. 1 свідчить, що з 29 перелічених країн знижену ставку використовує 21 країна. Зокрема, такі країни з високим рівнем життя, як Люксембург, Швейцарія, Німеччина використовують одні з найнижчих ставок оподаткування послуги водопостачання податком на додану вартість 3 %, 2,5 % та 7 %, відповідно. Ці країни постійно перебувають у топ-10 рейтингів щодо якості питної води та пишаються тим, що якість водопровідної води може посперечатися із якістю бутильованої. Мальта взагалі звільнила послугу від оподаткування податком на додану вартість, а Велика Британія застосовує нульову ставку оподаткування.

З огляду на ставки оподаткування податком на додану вартість, які застосовуються в Україні, прийнятною та такою, яка вписується в середнє значення ставки, що використовується для водопостачання у країнах ЄС, виглядає ставка 7 %. Крім того, послуга централізованого водопостачання створює додану вартість, та цілком логічно, що має оподатковуватися цим податком, хоча й за зниженою ставкою. Але окрім таких вже описаних особливостей та завдань послуги, як соціальна спрямованість, права людини на воду, загальний і рівноправний доступ до безпечної і недорогої питної води для всіх – необхідно врахувати виклики сьогодення. Насамперед вплив на сферу централізованого питного водопостачання збройної агресії проти України.

За оцінками Світового банку, сукупна сума завданої фізичної шкоди у секторі водопостачання та водовідведення (за період лютий 2022 – лютий 2023 року) становить 2,2 мільярда доларів США [24]. Також присутні значні хронічні проблеми галузі. Рівень зносу інфраструктури водопостачання та

водовідведення й до повномасштабної агресії складав близько 60 % [12, с. 68]. Щодо рівня охоплення населення послугою централізованого водопостачання, то все ще спостерігається значна диспропорція між міськими та сільськими населеними пунктами, рівень охоплення послугою яких складає 98,7 % та 23,4 %, відповідно [12, с. 32].

З метою сприяння подолання вищезазначених проблем та покращення фінансового забезпечення галузі доцільно застосувати для послуги централізованого водопостачання нульову ставку податку на додану вартість. Зі свого боку, стаття 98 Директиви передбачає можливість застосування ставки менше 5 % чи навіть звільнення від оподаткування податком на додану вартість послуги водопостачання на період до 2032 року [21].

Висновки і перспективи подальших досліджень

Визначено роль та місце організаційно-правової форми – комунальне підприємство – як найбільш розповсюдженої форми надання послуги централізованого водопостачання та як такої, яка дозволяє органам місцевого самоврядування реалізувати свої повноваження у сфері питного водопостачання. Виявлено ознаки умовної «комерційності» надання послуги централізованого водопостачання, розкрито соціальну складову послуги та її основну направленість на задоволення потреб споживачів – населення.

Встановлено, що попри соціальну важливість сфери централізованого питного водопостачання, високий рівень зносу інфраструктури водопостачання, завдану їй фізичну шкоду, збитковість та залежність від бюджетних субвенцій – галузь сплачує значні суми податку на додану вартість до державного бюджету за звичайною ставкою – 20 %.

З'ясовано, що більшість країн Європейського Союзу застосовують знижену ставку оподаткування податком на додану вартість послуги питного водопостачання. Визначено, що Директива про спільну систему податку на додану вартість передбачає застосування для послуги водопостачання як зниженої ставки, так і використання ставки нижчої за знижену до 2032 року.

Важливим для розвитку сфери централізованого питного водопостачання є ініціація змін до податкового законодавства України з метою визначення особливого статусу оподаткування податком на додану вартість послуги централізованого питного водопостачання.

Література

1. Сороковська С. В. Сутність та зміст державної політики у сфері питного водопостачання [Електрон. ресурс] / С. В. Сороковська // Державне управління:

удосконалення та розвиток. – 2017. – № 5. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1082>, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

2. Ситуація щодо забезпечення рівного права на воду та санітарії в Україні: результати пілотного проекту з самооцінки / А. Цветкова, С. Вихрист, Т. Рахімова [та ін.]. – Київ : ТОВ «PIA “Бліц”», 2013. – 108 с.

3. Сороковський В. Є. Децентралізація в дії: підвищення спроможності громад у наданні послуг : метод. посіб. [Електрон. ресурс] / В. Є. Сороковський. – Київ : ТОВ РПЦ «Золоті ворота», 2009. – 115 с. – Режим доступу: <https://despro.org.ua/upload/Decetralization%20in%20Action%20Book.pdf>, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

4. Водопостачання та водовідведення у малих громадах в Україні: напрямки змін. Стратегічна пропозиція щодо політики [Електрон. ресурс] / Швейцарсько-український проєкт «Підтримка децентралізації в Україні» (DESPRO). – Київ : DESPRO, 2020. – 34 с. – Режим доступу: [http://despro.org.ua/images/WSS_Policy_position_paper_DESPRO_UKR-edit%20\(1\).pdf](http://despro.org.ua/images/WSS_Policy_position_paper_DESPRO_UKR-edit%20(1).pdf), вільний (дата звернення: 10.03.2024).

5. Податкова система : навч. посіб. / [І. С. Волохова, О. Ю. Дубовик, М. О. Слатвінська та ін.] ; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків : Діса плюс, 2019. – 402 с. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/9274>, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

6. Крисоватий А. Фіскальна ефективність ПДВ із ввезених на митну територію України товарів / А. Крисоватий, І. Гуцул // Економіст. – 2015. – № 5. – С. 7–9. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2015_5_3, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

7. Перевознюк В. В. Оптимізація фінансового забезпечення підприємств водопостачання та водовідведення України / В. В. Перевознюк // Сталий розвиток економіки. – 2011. – № 5 (8). – С. 291–296. – Режим доступу: <http://dspace.wnu.edu.ua/bitstream/136497/17265/2/Onmumi%20za%20finansovogo%20zabezpechennya%20BKP%2C2011%2B.pdf>, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

8. The human right to water and sanitation : Resolution 64/292 [adopted at the sixty-fourth session of the United Nations General Assembly on 28 July 2010] [Electronic resource]. – New York City, NY (USA) : UNGA, 2010. – 3 p. – Regime of access: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n09/479/35/pdf/n0947935.pdf?token=x84VD4IziufFCeZGk&fe=true>, free (date of the application: 10.03.2024).

9. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development : Resolution 70/1 [adopted at the seventieth session of the United Nations General Assembly on 25 September 2015] [Electronic resource]. – New York City, NY (USA) : UNGA, 2015. – 35 p. – Regime of access: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_70_1_E.pdf, free (date of the application: 10.03.2024).

10. Господарський кодекс України [Електрон. ресурс] : Кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV : за станом на 08 берез. 2024 р. / Верховна Рада України : сайт. – Київ, 1994–2024. – Оновлюється постійно. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15%Text>, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

11. Реєстр суб'єктів господарювання, які провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, діяльність яких регулюється НКРЕКП, станом на 31.01.2024 [Електрон. ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) : сайт. – Київ, 2016–2024. – Оновлюється постійно. – Режим доступу: <https://www.nerc.gov.ua/revestri-nkrekp/revestri-subyektiv-gospodaryuvannya-yaki-provadyat-diyalnist-u-sferah-energetiki-ta-komunalnih-poslug-diyalnist-yakih->

[regulyuyetsya-nkrekp](#), вільний (дата звернення: 10.03.2024).

12. Національна доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2022 році [Електрон. ресурс] / Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України : сайт. – Київ, 2015–2024. – Оновлюється постійно. – Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/content/nacionalna-dopovid-pro-yakist-pitnoi-vodi-ta-stan-pitnogo-vodopostachannya-v-ukraini.html>, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

13. Сороковська С. В. Державна політика України у сфері питного водопостачання в контексті глобальних цілей сталого розвитку / С. В. Сороковська // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія «Державне управління». – 2018. – № 2 (89). – С. 34–40. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2018_2_7, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

14. The human right to water and sanitation [Electronic resource] / United Nations : website. – New York City, NY (USA), 2005–2015. – Regime of access: https://www.un.org/waterforlifedecade/pdf/facts_and_figures_human_right_to_water_eng.pdf, free (date of the application: 10.03.2024).

15. Доходи зведеного бюджету за 2021 рік [Електрон. ресурс] / Ю. Романюк, Є. Гладун, О. Івченко [та ін.]. – Київ : Міністерство фінансів України, 2022. – 29 с. – Режим доступу: https://mof.gov.ua/storage/files/Zvit_2021_%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82.pdf, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

16. Структура тарифів КП «Івано-Франківськводоекотехпром» [Електрон. ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) : сайт. – Київ, 2016–2024. – Оновлюється постійно. – Режим доступу: <http://surl.li/qnirrn>, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

17. Звіт про фінансовий стан за 2022 рік [Електрон. ресурс] / КП «Івано-Франківськводоекотехпром» : сайт. – Івано-Франківськ, 2024. – Режим доступу: <http://surl.li/qnizo>, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

18. Структура тарифів КП «Павлоградське ВВБКГ» [Електрон. ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) : сайт. – Київ, 2016–2024. – Оновлюється постійно. – Режим доступу: <http://surl.li/qnjqjx>, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

19. «Ще два-три місяці протянемо». Чому у водоканалах б'ють на сполох через тарифи і хто винен в іржавій воді з-під крана [Електрон. ресурс] / Економічна правда : сайт. – Київ, 2005–2024. – Оновлюється постійно. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/07/10/702043/>, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

20. Звіт за результатами проведення первинної оцінки стану імплементації актів права Європейського Союзу (ACQUIS EC) [Електрон. ресурс] / Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції України : сайт. – Київ, 2017–2024. – Режим доступу: https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/Zvit_UA.pdf, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

21. Про спільну систему податку на додану вартість [Електрон. ресурс] : Директива Європейського Союзу від 28 листоп. 2006 р. № 2006/112/ЄС : за станом на 1 лип. 2022 р. / Верховна Рада України : сайт. – Київ, 1994–2024. – Оновлюється постійно. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_928#Text, вільний (дата звернення: 10.03.2024).

22. Managing water resources sustainably [Electronic resource] / Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC) : website. – Bern (Switzerland), 2024. – Updated continuously. – Regime of access: <https://www.eda.admin.ch/deza/en/home/themes-sdc/water/water->

[food.html](#), free (date of the application: 10.03.2024).

23. VAT in Europe [Electronic resource] / Marosa Ltd. : website. – Liverpool (UK), 2024. – Updated continuously. – Regime of access: <https://marosavat.com/vat/>, free (date of the application: 10.03.2024).

24. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment: February 2022 – February 2023 [Electronic resource] / ed. by A. Himmelfarb ; World Bank ; Government of Ukraine ; European Union ; United Nations. – Washington, DC (USA) : World Bank Group, 2023. – 138 p. – Regime of access: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099184503212328877/pdf/P1801740d1177f03c0ab180057556615497.pdf>, free (date of the application: 10.03.2024).

References

1. Sorokovska, S. V. (2017). Essence and context of the state policy in the sphere of drinking water supply. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, (5). <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1082> [in Ukrainian]
2. Tsvietkova, A., Vykhryst, S., & Rakhimova, T. et al. (2013). *The situation with the equal right to water and sanitation in Ukraine: results of a pilot self-assessment project*. TOV “RIA ‘Blits’” [in Ukrainian]
3. Sorokovskyi, V. Ye. (2009). *Decentralisation in action: increasing the capacity of communities to provide services: methodological guide*. TOV RPTs “Zoloti Vorota”. <https://despro.org.ua/upload/Decentralization%20in%20Action%20Book.pdf> [in Ukrainian]
4. Swiss-Ukrainian Decentralisation Support Project (DESPRO). (2020). *Water supply and sanitation in small communities in Ukraine: directions for change. A strategic policy proposal*. DESPRO. [http://despro.org.ua/images/WSS_Policy_position_paper_DESPRO_UKR-edit%20\(1\).pdf](http://despro.org.ua/images/WSS_Policy_position_paper_DESPRO_UKR-edit%20(1).pdf) [in Ukrainian]
5. Volokhova, I. S., Dubovyk, O. Yu., & Slatvinska, M. O. (2019). *The tax system: study guide* (I. S. Volokhova, O. Yu. Dubovyk, Eds.). Disa plus. <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/9274> [in Ukrainian]
6. Krysovatyi, A., & Hutsul, I. (2015). Fiscal effectiveness of VAT on imports at Ukrainian customs area. *Economist*, (5), 7–9. http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2015_5_3 [in Ukrainian]
7. Perevozniuk, V. V. (2011). Optimisation of financial support for water supply and sanitation enterprises in Ukraine. *Sustainable development of economy*, 5(8), 291–296. http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/17265/2/Оптимізація_фінансового_забезпечення_ВКП%2C2011%2B.pdf [in Ukrainian]
8. United Nations General Assembly. (2010, July 28). *Resolution 64/292. The human right to water and sanitation*. UNGA. <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n09/479/35/pdf/n0947935.pdf?token=x84VD4IZi6uFfCeZGk&fe=true>
9. United Nations General Assembly. (2015, September 25). *Resolution 70/1. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. UNGA. https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_70_1_E.pdf
10. Verkhovna Rada of Ukraine. (2024, March 8). *Economic Code of Ukraine: Code of Ukraine dated January 16, 2003, No. 436-IV*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> [in Ukrainian]
11. National Commission for State Regulation of Energy and Public Utilities. (2023, December 11). *Register of entities operating in the energy and public utilities sectors regulated by the National Commission for State Regulation of Energy and Public Utilities, as of January 31, 2024*. <https://www.nerc.gov.ua/reyestri-nkrekp/reyestr-subyektiv-gospodaryuvannya-yaki-provadyat-diyalnist-u-sferah-energetiki-ta-komunalnih-poslug-diyalnist-yakih->

[regulyuyetsa-nkrekp](#) [in Ukrainian]

12. Ministry of Development of Communities, Territories and Infrastructure of Ukraine. (2023). *National Report on the Quality of Drinking Water and the State of Drinking Water Supply in Ukraine in 2022*. <https://mtu.gov.ua/content/nacionalna-dopovid-pro-yakist-pitnoi-vodi-ta-stan-pitnogo-vodopostachannya-v-ukraini.html> [in Ukrainian]

13. Sorokovska, S. V. (2018). The state policy in Ukraine in the sphere of drinking water supply in the context of global sustainable development goals. *Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. Series "Public Administration"*, 2(89), 34–40. http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2018_2_7 [in Ukrainian]

14. United Nation. (2010). *The human right to water and sanitation*. https://www.un.org/waterforlifedecade/pdf/facts_and_figures_human_right_to_water_eng.pdf

15. Romaniuk, Yu., Hladun, Ye., & Ivchenko, O. et al. (2022). *Consolidated budget revenues for 2021*. Ministry of Finance of Ukraine. https://mof.gov.ua/storage/files/Zvit_2021_%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82.pdf

16. National Commission for State Regulation of Energy and Public Utilities. (2022, February 2). *Tariff structure of the ME "Ivano-Frankivskvodoekotekhprom"*. <http://surl.li/qnirm> [in Ukrainian]

17. ME "Ivano-Frankivskvodoekotekhprom". (2022, December 31). *Statement of financial position for 2022*. <http://surl.li/qnizo> [in Ukrainian]

18. National Commission for State Regulation of Energy and Public Utilities. (2022, February 2). *Tariff structure of the ME "Pavlohradsk VUVKH"*. <http://surl.li/qnjqx> [in Ukrainian]

19. Maksymchuk, M. (2023, July 10). *"We will last another two or three months". Why water utilities are sounding the alarm over tariffs and who is to blame for rusty tap water*. Economic Truth.

<https://www.epravda.com.ua/publications/2023/07/10/702043/> [in Ukrainian]

20. Government Office for Coordination of European and Euro-Atlantic Integration of Ukraine. (2023, December 14). *Report on the results of the initial assessment of the state of implementation of the European Union acquis (ACQUIS EU)*. https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/Zvit_UA.pdf [in Ukrainian]

21. European Union. (2022, July 1). *Council Directive 2006/112/EU of 28 November 2006 on the common system of value added tax*. Verkhovna Rada of Ukraine. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_928#Text [in Ukrainian]

22. Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC). (2021, December 23). *Managing water resources sustainably*. <https://www.eda.admin.ch/deza/en/home/themes-sdc/water/water-food.html>

23. Marosa Ltd. (2024). *VAT in Europe*. <https://marosavat.com/vat/>

24. World Bank, Government of Ukraine, European Union, & United Nations. (2023, March). *Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment: February 2022 – February 2023* (A. Himmelfarb, Ed.). World Bank Group. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099184503212328877/pdf/P1801740d1177f03c0ab180057556615497.pdf>

Рецензент: д-р екон. наук, проф. В.В. Засанський, ПБНЗ «Європейський університет», Україна.

Автор: КАВУН Андрій Вікторович
аспірант

ПБНЗ «Європейський університет»

E-mail – andrii.kavun104@gmail.com

ID ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-8494-3879>

TAXATION OF CENTRALISED DRINKING WATER SUPPLY SERVICES WITH VALUE-ADDED TAX

A. Kavun

Private Higher Education Establishment "European University", Kyiv, Ukraine

The scientific article is devoted to the issue of reducing the tax burden on such a socially important service as a centralised drinking water supply.

The study has determined that the service of centralised drinking water supply is an essential component on the way to achieving universal and equal access to safe and affordable drinking water for everyone in Ukraine.

The research shows that the legal form of the utility company as a service provider is the most common for providing water supply services. This form best allows local self-government bodies to conduct their tasks and obligations in the drinking water supply.

The study revealed the main features of the water supply service. We established that the service has great social significance and that its main task is not to make a profit but to provide consumers with quality drinking water in sufficient quantity and at an acceptable cost level.

Despite its significant social value, the drinking water supply services are subject to value-added tax at the usual rate of 20%. The study found that the drinking water supply services generate significant added value, which results in service providers paying substantial amounts of value-added tax to the state budget. We concluded that such a situation does not correspond with the spirit of providing the population with drinking water and is unacceptable for a heavily subsidised service with many chronic problems, including high levels of deterioration of water supply infrastructure and low coverage of rural areas with centralised water supply.

Further, we carried out an analysis of the legislation of the European Union regarding the taxation of water supply services with value-added tax. We determined that most countries of the European Union use the practice of applying a reduced value-added tax rate for the taxation of water supply services.

The obtained results justify the further necessity to study the issue of making changes to the tax legislation of Ukraine to apply a reduced value-added tax rate or complete exemption from taxation of the value-added tax for centralised drinking water supply services.

Keywords: value-added tax, drinking water supply, utility company, tariff, cost price, reduced rate.